

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 10 februari 1927 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 26 och 45 §§ i lagen den 28 maj 1886 angående eftersökande och bearbetande av stenkols- och saltfyndigheter.

Genom en den 30 december 1926 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 18, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 26 och 45 §§ i lagen den 28 maj 1886 (nr 46) angående eftersökande och bearbetande av stenkols- och saltfyndigheter.

Härigenom förordnas, att 26 och 45 §§ i lagen den 28 maj 1886 angående eftersökande och bearbetande av stenkols- och saltfyndigheter skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

26 §.

1 mom. Den årliga — — — därutöver.

Denna arbetsskyldighet — — — upphört.

2 mom. Konungen må, när omständigheterna därtill föranleda, meddela den, som innehar koncession å flera intill varandra gränsande områden, tillstånd att, så länge koncession å dem av honom fortfarande innehaves, få under ett eller flera år genom arbete inom något eller några av områdena fullgöra arbetskyldigheten för dem alla.

För de — — — föreskrivet.

3 mom. Arbete, varom — — — fullgörande.

45 §.

1 mom. För stenkolsgruva, vartill — — — beräknas från sagda dag.

2 mom. Vad i 26 § 2 mom. sägs om flera områden, å vilka koncession meddelats, skall äga motsvarande tillämpning, där ett eller flera sådana områden och utmål till stenkolsgruva, varom i 1 mom. sägs, äro så belägna att de kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen.

För rätten till stenkolsbrytning gäller lagen den 28 maj 1886 angående eftersökande och bearbetande av stenkols- och saltfyndigheter. Enligt 1 § i denna lag erfordras för rätt till stenkolsbrytning koncession, som meddelas av Konungen. Emellertid stadgas i 45 § av lagen, att för stenkolsgruva, vartill rättighet genom inmutning eller annorledes vunnits, innan lagen trätt i kraft, vilket ägde rum den 1 januari 1887, gruvstadgan den 16 maj 1884 i tillämpliga delar med i paragrafen närmare angivna undantag skall lända till efterrättelse. Enligt gruvstadgan, som sålunda gäller för äldre kolgruvor, skall för inmutad fyndighet anvisas ett visst utmål, innefattande det utrymme på marken, varinom gruvägaren har rätt att med andras uteslutande bedriva arbetet. Vad övriga kolgruvor angår, äger arbetet rum inom område, varå koncession meddelats. Rätten till såväl utmål som koncessionsområde måste genom visst årligt arbete försvaras. Därest ett utmål ingår i en sammanhängande utmålsgrupp, kan enligt gruvstadgan tillstånd erhållas att försvara detsamma genom arbete inom ett annat utmål i gruppen. I 40 § gruvstadgan föreskrives nämligen: »Bergsöverstyrelsen må, när omständigheterna därtill föranleda, meddela gruvägare, som innehar flere intill varandra gränsande utmål, tillstånd att, så länge de av honom fortfarande innehavas, få under ett eller flere år genom arbete inom något eller några av utmålen fullgöra arbetsskyldigheten för dem alla.» Dylikt tillstånd kan emellertid enligt stenkolslagen ej meddelas innehavare av koncession, utan försvarsarbetet måste enligt denna lag bedrivas inom det område, koncessionen omfattar. Utgöras sålunda de sammanhängande brytningsområdena av enbart koncessionsområden eller ock av sådana områden och utmål, kan arbetsskyldigheten för dem alla icke fullgöras genom arbete inom något eller några av brytningsområdena.

Förevarande proposition avser nu att i stenkolslagen införa en regel, som skulle möjliggöra arbetsskyldighetens fullgörande på sätt nyss nämnts. Propositionen är närmast föranledd av en framställning från Höganäs-Billesholms Aktiebolag, däri bolaget hemställt om lagändring i berörda riktning för att kunna koncentrera driften till ett fåtal schakt och därigenom nedbringa kostnaderna för kolbrytningen. För införande av nämnda regel föreslås i propositionen ändring av två lagrum, nämligen av 26 §, som innehåller huvudstadgandet angående arbetsskyldigheten inom koncessionsområden, samt av 45 §, vilken såsom förut angivits gäller äldre gruvor. Genom den förra ändringen skulle arbetsskyldighetens fullgörande på åsyftat sätt ordnas beträffande en sådan sammanhängande grupp av brytningsområden, som enbart bestå av koncessionsområden, medan den senare ändringen har avseende å det fall, att brytningsområdena utgöras av såväl koncessionsområden som utmål. Den nya bestämmelsen i 26 § har infogats i 2 mom. och är formulerad i överensstämmelse med 40 § gruvstadgan med den avvikelse, att tillståndet till arbetsskyldighetens fullgörande skall meddelas icke av bergsöverstyrelsen utan av Kungl.

Gällande bestämmelser.

Propositionen.

Maj:t. Enligt det föreslagna stadgandet i 45 § skall bestämmelsen i 26 § 2 mom. äga motsvarande tillämpning, där ett eller flera koncessionsområden och utmål till stenkolsgruva äro så belägna att de kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje. Den fordran med avseende å områdenas och utmålen inbördes belägenhet, som uppställas i 45 §, är densamma, som i 26 § 2 mom. angives beträffande koncessionsområden. Sett i samband med bestämmelsen i sistnämnda lagrum, innebär stadgandet i 45 §, att, där utmål och koncessionsområden, ett eller flera av vardera slaget, gränsa intill varandra, Konungen må meddela den, som innehar utmålen och koncession å områdena, tillstånd att, så länge utmålen och koncessionen å områdena av honom fortfarande innehavas, få under ett eller flera år genom arbete inom något eller några av utmålen eller områdena fullgöra arbetsskyldigheten för dem alla.

Utskottet. Utskottet har vid granskning av förslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 februari 1927.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman, Hederstierna, Jacob Larsson, Klefbeck, Borell**, *J. O. Karlsson, P. E. A. Jonsson* och *Per Gustafsson**;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *af Ekenstam, Lindley, Leo**, *Jansson* i Edsbäcken, *Söderberg, Persson* i Trången* och *Christenson* i Södertälje.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.